

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Suomen Ampumaurheiluliiton yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma

Hyväksytty SAL:n hallituksessa alun perin 21.9.2016

Päivitettäväksi 14.12.2023

Sisällys

1.	Suomen Ampumaurheiluliiton arvoperusta ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman tavoitteet ..	2
2.	Mitä on yhdenvertaisuus ja tasa-arvo?	3
3.	Taustaa ja käsitteitä.....	4
3.1.	Ampumaurheiluliiton vastuullisuusohjelma.....	4
3.2.	Pohja laeista ja säännöistä	4
3.3.	Terminologia.....	4
4.	Toimenpiteet	6
4.1.	Alueellinen yhdenvertaisuus	6
4.2.	Etninen ja kulttuurinen yhdenvertaisuus	6
4.3.	Ikään ja kehitystasoon liittyvä yhdenvertaisuus sekä sukupolvien välinen yhdenvertaisuus	6
4.4.	Kielellinen yhdenvertaisuus.....	7
4.5.	Koulutuksellinen yhdenvertaisuus	7
4.6.	Mielipiteisiin liittyvä yhdenvertaisuus.....	7
4.7.	Saavutettavuus ja esteettömyys	7
4.8.	Seksuaalinen yhdenvertaisuus	8
4.9.	Sukupuolten välinen yhdenvertaisuus	8
4.10.	Taloudellinen yhdenvertaisuus.....	9
4.11.	Terveysteen ja toimintakykyyn sekä uskoon ja vakaumukseen liittyvä yhdenvertaisuus.....	9
4.12.	Yhdenvertaisuus työyhteisössä	9
4.13.	Harrastamisen tapaan liittyvä yhdenvertaisuus.....	9
5.	Tarkistuslista yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen toimintaan	10
6.	Toimintaohjeet havaittaessa syrjintää	11
7.	Seuranta ja arviointi	11

1. Suomen Ampumaurheiluliiton arvoperusta ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman tavoitteet

Suomen Ampumaurheiluliitto (SAL) on hyväksynyt liikunnan Reilun Pelin säännöt ja eettiset ohjeet. SAL:n strategioissa tasa-arvo on ollut mukana jo 1990-luvun lopulta saakka ja se on ollut yksi SAL:n toiminnan keskeisimpiä arvoja. SAL:n sääntöjen 2§:ssä mainitaan, että SAL:n toiminnassa edistetään yhdenvertaisuutta ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Ampumaurheilussa on yhdenvertaisuutta toteutettu mm. vammaisurheilussa jo ennen 2000-luvulle siirtymistä. Ampumaurheiluliitto palkittiinkin Piikkarit-tasa-arvopalkinnolla jo vuonna 2006 ensimmäisenä lajiliittona.

Suomen Ampumaurheiluliitto haluaa edistää yhdenvertaisuutta, jotta

- edustamme niitä, joita luulemme edustavamme
- saamme uusia ihmisiä mukaan
- järjestömme toimii hyvin
- järjestömme imago ja talous lepäävät vakaalla arvopohjalla
- kaikki voivat olla ylpeitä järjestöstään
- järjestömme toimii eettisesti oikein ja hyvän hallinnon periaatteen mukaan.

Ampumaurheilussa kunnioitetaan ihmisten erilaisia elämäntapoja ja -arvoja, ja ilmapiiri erilaisia vakaumuksia kohtaan on avoin ja hyväksyvä ja niihin suhtaudutaan yhdenvertaisesti.

Syrjintä ei ole mielipidekysymys, kukaan ei voi perustella syrjivää käytöstään omalla vakaumuksellaan tai mielipiteellään, vaan mukana olevien ihmisten annetaan toimia ja vaikuttaa omista lähtökohdistaan käsin samalla ihmisten yksityisyyttä kunnioittaen.

SAL:n laaja-alaisen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön lähtökohdana on tasavertaisen harrastamisen mahdollisuudet ja ihmisten tasavertainen kohtelu. Toiminnan tavoitteena on mahdollisuuksien mukaan tarjota jokaiselle sukupuolesta, iästä, vammaisuudesta, toimintakyvystä tai muusta henkilöön liittyvästä syystä riippumaton mahdollisuus tulla mukaan harrastukseen.

Toiminnan kehittämisen perustuu myös esteettömyyteen. Fyysinen toimintaympäristö tulee rakentaa siten, että se ei rajoita vammaisuudesta johtuvasta syystä osallistumista toimintaan. Esteettömyyteen kuuluu myös toiminnassa vallitseva ilmapiiri. Ohjelman avulla tarkastellaan esteettömyyden toteutumista ja edelleen kehittämistä. Ilmapiirin esteettömyyden toteuttamisesta ovat vastuussa kaikki toimijat kaikilla organisaation tasoilla. Yhdistyksen jäsenten, vapaaehtoistoimijoiden ja työntekijöiden asenteet vaikuttavat siihen, miten esteettömyys seuran arjessa toteutuu.

Ampumaurheilun säännöistä kumpuavat yhdessä työstetyt yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen toiminnan säännöt ja syrjinnästä vapaaksi julistautuminen. Suomen Ampumaurheiluliiton tarkoituksena on edistää koko elämänkaaren kattavaa liikuntaa ja urheilua, arjen fyysisestä aktiivisuudesta terävimpään huippu-urheiluun sekä vahvistaa liikunnan kansalaistoimintaa. Liitto vahvistaa liikuntakulttuurin yhteiskunnallista asemaa ja tukee jäsenyhdistystensä ja niiden jäsenten sekä jäsenyhdistyksissä toimivien ihmisten monipuolista toimintaa ampumaharrastuksen kuin myös muun liikunnan parissa.

Suomen Ampumaurheiluliitto on sitoutunut sääntöjensä mukaan osallistumaan yhdenvertaisuutta edistäviin toimiin ja edistämään naisten osallistumista urheiluun ja heidän mahdollisuuksiinsa vaikuttaa urheiluun liittyvässä päätöksenteossa sekä tukemaan ja kannustamaan puhtaasti urheilun ja reilun pelin edistämistä.

Keskeistä on yhdenvertaisuuteen vaikuttavien toimintatapojen tiedostaminen ja kehittäminen.

Tavoitteena on yhdenvertaisuusajattelun sisäistäminen jokaisen toimijan tasolla, tietoisuuden lisääminen ja oivallusten synnyttäminen omien ajattelumallien vaikutuksesta toimintaan.

2. Mitä on yhdenvertaisuus ja tasa-arvo?

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta sukupuolesta, iästä, alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta, ja vakaumuksesta, mielipiteestä, poliittisesta tai ammattiyhdistystoiminnasta, perhesuhteista, vammasta, terveydentilasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Tasa-arvolla tarkoitetaan sekä eri sukupuolten tasapuolisia oikeuksia ja mahdollisuuksia että lopputulosten tasa-arvoa, kuten päätösten tekemistä kaikkien sukupuolten kannalta mahdollisimman oikeudenmukaisella tavalla. Tasa-arvolaki eli laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta kieltää syrjinnän sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella lähes kaikilla elämänaloilla. Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriarvoiseen asemaan sukupuolen perusteella.

3. Taustaa ja käsitteitä

3.1. Ampumaurheiluliiton vastuullisuusohjelma

Suomen Ampumaurheiluliiton vastuullisuusohjelman osa-alueet ovat hyvä hallinto, turvallinen toimintaympäristö, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, ympäristö ja rehellinen kilpailu. Osa-alueet limittyvät toisiinsa, esimerkiksi rehellisen kilpailun sisältämän antidopingtoiminnan ja kilpailumanipulaation ehkäisyn voi katsoa tukevan urheilijoiden mahdollisuuksia kilpailla yhdenvertaisesti, ja toisaalta syrjintä ja häirintä linkittyvät sekä turvalliseen toimintaympäristöön että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioihin.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaan on koottu ne toimenpiteet, joita Ampumaurheiluliitto tekee toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa edistääkseen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa ampumaurheilussa.

Tämä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma pohjautuu SAL:n hallituksen vuonna 2016 hyväksymään suunnitelmaan ja sitä varten tehtyyn pohjatyöhön.

3.2. Pohja laeista ja säännöistä

Suomen Ampumaurheiluliitto on ollut edelläkävijä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäjänä jo kauan ennen lakeja, joissa veloitetaan toimiin ko. asioissa.

Vuoden 2015 alussa voimaan tulleessa yhdenvertaisuuslaissa yhdenvertaisuuden edistäminen koskee kaikkia syrjintäperusteita. Syrjintä on kielletty kaikessa yksityisessä ja julkisessa toiminnassa. Laki edellyttää yhdenvertaisuussuunnitelmaa viranomaisilta, koulutuksen järjestäjiltä sekä työnantajilta, joilla on vähintään 30 työntekijää. Kaikkia työnantajia koskee lain velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta.

Tasa-arvolaisissa säädetään sukupuolten tasa-arvon edistämisestä ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellosta. Uudistetussa tasa-arvolaisissa sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellot laajennettiin koskemaan sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää. Laki velvoittaa viranomaisia, koulutuksen järjestäjiä ja työnantajia myös ennaltaehkäisemään tätä syrjintää.

Myös liikuntalaissa on vaatimus yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisestä. Lain mukaan järjestöjen valtionavustuksen määrää harkittaessa otetaan huomioon se, miten järjestö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

3.3. Terminologia

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja – perusoikeudet kuuluvat kaikille. Suomen perustuslaissa yhdenvertaisuuden periaate viittaa sekä syrjinnän kieltoon että

ihmisten yhdenvertaisuuteen lain edessä. Yhdenvertaisuuslaki, rikoslaki, tasa-arvolaki ja työlainsäädäntö (mm. työturvallisuuslaki, työsopimuslaki, valtion virkamieslaki ja kunnallisista viranhaltijoista annettu laki) tarkentavat syrjinnän kieltoa eri elämänalueilla.

Syrjintä on ihmisten eriarvoista kohtelua sillä perusteella, että he kuuluvat tiettyyn ryhmään, esimerkiksi ovat maahanmuuttajia tai kuuluvat seksuaalivähemmistöön. Syrjintää voi olla yksittäinen teko tai se voi olla seurausta epäoikeudenmukaisuutta tuottavista käytännöistä tai säännöistä.

Yhdenvertaisuuslain mukaan **välillisenä syrjintänä** pidetään sitä, että näennäisen neutraali kohtelu tai käytäntö johtaa syrjiviin lopputuloksiin. Perustuslaki kieltää ihmisten asettamisen erilaiseen asemaan ilman hyväksyttävää perustetta.

Muodollisen yhdenvertaisuuden toteutuminen tarkoittaa sitä, että samanlaisessa tapauksessa ihmisiä tulee kohdella samalla tavoin. Tasapuolinen kohtelu on tärkeä hallinnon oikeusperiaate. Hallintolain mukaan viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Myös työsopimuslaki velvoittaa työnantajia kohtelevaan kaikkia työntekijöitään tasapuolisesti. (Sisäasiainministeriö 2010.) Samanlainen kohtelu ei aina kuitenkaan takaa yhdenvertaisuuden toteutumista, sillä ihmisten lähtökohdat ja mahdollisuudet ovat erilaiset.

Tosiasiallinen yhdenvertaisuuden toteuttaminen edellyttää yhteiskunnassa esiintyvän syrjintään perustuvan eriarvoisuuden aktiivista poistamista. Yhdenvertaisuuden aktiivinen edistäminen voi merkitä poikkeamista samanlaisen kohtelun periaatteesta, jotta heikommassa asemassa olevien ryhmien tosiasiallinen yhdenvertaisuus toteutuisi. Tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen edellyttää myös välilliseen syrjintään puuttumista. (Sisäasiainministeriö 2010.)

Positiivinen erityiskohtelu tarkoittaa tietyn syrjinnälle alttiin ryhmän asemaa ja olosuhteita parantavia erityistoimenpiteitä, jotka tähtäävät tosiasiallisen yhdenvertaisuuden turvaamiseen eivätkä asteeltaan muodostu toisia syrjiviksi. Yhdenvertaisuuslain mukaan positiivisen erityiskohtelun on oltava pyrytyn tavoitteen kannalta oikeasuhtaista. Suppeassa tarkastelussa positiivisella erityiskohtelulla tarkoitetaan määräaikaiseksi suunniteltuja rekrytointiin, uralla etenemiseen ja oppilasvalintoihin liittyviä toimenpiteitä, joilla lisätään aliedustettujen ryhmien osuutta työpaikoilla, eri henkilöstöryhmissä ja oppilaitoksissa. Laajemmassa tarkastelussa positiivisella erityiskohtelulla tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla tuetaan eri ryhmien tosiasiallista yhdenvertaisuutta ja osallistumismahdollisuuksia eri elämänalueilla; mm. tulkkauksen ja erikielisten tiedotusmateriaalien käyttö huonosti suomea puhuvien henkilöiden kanssa asioitaessa ovat esimerkkejä tällaisista toimenpiteistä.

Kohtuullinen mukauttaminen tarkoittaa yksittäistapauksessa toteutettavia tarpeellisia ja asianmukaisia muutoksia ja järjestelyjä, joilla ei aiheuteta suhteetonta rasitetta esimerkiksi työnantajalle tai koulutuksen järjestäjälle ja joilla varmistetaan mm. vammaisten henkilöiden mahdollisuus nauttia tai käyttää kaikkia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Esteettömyydellä tarkoitetaan rakennetun ympäristön toimivuutta sekä palveluiden ja viestinnän saavutettavuutta kaikkien käyttäjien kannalta. Fyysisen esteettömyyden lisäksi esteettömyys voi olla sosiaalista, taloudellista tai tiedonsaannin esteettömyyttä.

Unesco määrittelee **suvaitsevaisuuden** seuraavasti: ”Ihmisoikeuksien kunnioittamisen periaatteen mukaisesti suvaitsevaisuuden osoittaminen ei merkitse yhteiskunnallisen epäoikeudenmukaisuuden sietämistä eikä omasta vakaumuksesta luopumista eikä sen heikentämistä. Se merkitsee sitä, että ihminen saa vapaasti pitää kiinni vakaumuksestaan ja hyväksyy sen, että toiset pitävät kiinni omastaan.”

Monimuotoisuudella tarkoitetaan ihmisten moninaisuutta ja moniarvoisuutta. Ihmiset ovat eri ikäisiä ja edustavat jotain sukupuolta, jokaisella on etninen tai kansallinen alkuperänsä ja kielensä, uskontonsa tai

vakaumuksensa, terveydentilansa ja seksuaalinen suuntautumisensa. Monimuotoisuus ilmenee myös eroina näkökulmissa, käsityksissä, osaamisessa, toiminnassa tai tarpeissa ja odotuksissa.

Normatiivisuus esimerkiksi tapahtumanjärjestämisessä tarkoittaa sitä, että kaikkien ajatellaan pystyvän osallistumaan samalla tavalla tapahtumaan. Järjestön toimintaa ohjaa helposti ”normaaliuden periaate” tai valtaväestöolettaamus. Kuitenkin järjestöissä toimii toimintakyvyltään, henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan ja taustaltaan erilaisia ihmisiä.

4. Toimenpiteet

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi on tähän suunnitelmaan koottu useita toimenpiteitä. Suunnitelman pohjalta nostetaan vuosittain toimintasuunnitelmaan erilaisia konkreettisia toimenpiteitä kullekin vuodelle sen lisäksi, että jatkuvia toimenpiteitä, käyttäytymismalleja ja arvoja vahvistetaan ja juurrutetaan liiton toimintakulttuuriin.

Viestinnän kautta välitetään myönteistä viestiä liiton yhdenvertaisuudesta ja syrjimättömyydestä, ja viestinnän kielessä huolehditaan, että ei tehdä oletuksia mm. viestin vastaanottajan seksuaalisesta suuntautumisesta, perhetaustasta, etnisyydestä, kansalaisuudesta, toimintakyvystä, sukupuolesta tai muusta yksilöön liittyvästä ominaisuudesta.

4.1. Alueellinen yhdenvertaisuus

Liitto edistää yhdenvertaisia harrastamismahdollisuuksia edistämällä riittävän kattavan ja monipuolisen ampumarataverkoston syntymistä tarjoamalla asiantuntija-apua ampumaratojen ympäristölupaprosesseihin. Näin eri puolilla Suomea ampumaurheilun harrastajille ja muille ampumaratojen käyttäjille ei synny kohtuuttoman pitkiä etäisyyksiä harrastuspaikoille.

Kaikkiin kokouksiin ja koulutuksiin pyritään järjestämään etäosallistumismahdollisuus, jotta ihmisillä eri puolilta Suomea on mahdollisuus helposti osallistua tapahtumiin.

4.2. Etninen ja kulttuurinen yhdenvertaisuus

Ampumaurheilua sen eri muodoissa on mahdollista harrastaa riippumatta etnisestä tai kulttuurisesta taustasta. Seuroja rohkaistaan järjestämään tutustumistilaisuuksia eri ryhmille. Liiton toimihenkilöissä on ollut ja on mukana eri kulttuureista lähtöisin olevia henkilöitä. Rekrytoinnissa ei etnisellä ja kulttuurisella taustalla ole merkitystä, vaan valinnat tehdään pätevyyden ja tehtävään soveltuvuuden perusteella.

4.3. Ikään ja kehitystasoon liittyvä yhdenvertaisuus sekä sukupolvien välinen yhdenvertaisuus

Ampumaurheilun yhdenvertaisuus kilpaurheiluna perustuu ikäjärjestelmään, joka takaa sen, että saman ikäryhmään kuuluvat urheilijat voivat kilpailla saman ikäistensä kanssa. Ampumaurheilun ikäsarjat mahdollistavat kilpailemisen lapsista ikäihmisiin oman ikäisten kanssa. Toisaalta yleiseen sarjaan on mahdollista osallistua iästä riippumatta. Kultahippusarjoissa eli alle 16-vuotiaiden sarjoissa lapset kilpailevat heidän fyysiseen kehitykseensä nähden tarvittavien apuvälineiden tukemana omanikäistensä kanssa. Aivan nuorimpia ei laiteta tulosten perusteella järjestykseen, vaan kaikki osallistujat palkitaan.

Ampumaurheilun aloittaminen myös aikuisiässä on mahdollista ja lajissa pystyy myös saavuttamaan menestystä omassa ikäsarjassaan, vaikka aloittaisikin aikuisena. Lajimme mahdollistaa siis koko perheen yhteisen harrastuksen, johon voivat osallistua ja osallistuvat myös vaarit ja mummit.

Liitossa kannustetaan nuorten ottamista mukaan sekä hallintoon että muuhun toimintaan. Nuorten lisäksi varmistamme iäkkäämmillekin toimintamahdollisuudet.

Liiton hallinnossa on mukana eri ikäryhmiin kuuluvia henkilöitä. Rekrytoinnissa huomioidaan kaikenikäiset hakijat yhdenvertaisesti. Luottamustehtäviin valittaessa ja ehdollepanotoimikunnan työskennellessä kiinnitetään huomiota siihen, että esimerkiksi liittovaltuustossa, liittohallituksessa sekä jaostoissa ja valiokunnissa on riittävästi eri ikäisiä henkilöitä.

4.4. Kielellinen yhdenvertaisuus

Suomen Ampumaurheiluliitto ry:n kieli on suomi, mutta palvelua on mahdollista saada myös ruotsiksi ja englanniksi. Ruotsinkielisillä harrastajilla on oma liittonsa, joka toimii Ampumaurheiluliiton kanssa kiinteässä yhteistyössä. Ampumaurheilun maailmankieli on englanti, joka mahdollistaa vilkkaan kansainvälisen kanssakäymisen.

Rekrytoinnissa on kiinnitetty huomiota työnhakijoiden kielitaitoon, suomen lisäksi ainakin ruotsin ja englannin hallinta on suositeltavaa nimenomaan kansainvälisen kanssakäymisen käytännön takia.

Toiminnassa huomioidaan myös näkö- ja kuulovammaiset varmistamalla muun muassa liiton nettisivuilla olevan aineiston saavutettavuus. Sosiaalisen median kanavilla jaettavat videot pyritään mahdollisuuksien mukaan tekstittämään.

4.5. Koulutuksellinen yhdenvertaisuus

Liiton koulutusjärjestelmä lähtee liikkeelle lasten ja junioreiden ohjaamisesta ja valmentamisesta monipuolista liikuntaa painottaen. Koulutuksissa painotetaan lasten eri kehitysvaiheiden tuntemusta ja eri taitojen kehittämistä oikeaan aikaan lapsen yleiseen kehitykseen nähden. Muun muassa kultahippujärjestelmä on rakennettu niin, että se huomioi lasten fyysisen ja taidollisen kehityksen ja tarjoaa kehitysvaiheisiin sopivia apuvälineitä, kuten erilaisia tukia.

Liiton koulutusjärjestelmässä painotetaan myös liiton vastuullisuusohjelman teemoja.

Koulutuksiin osallistuminen on yhdenvertaisesti avointa julkisesti ilmoitettujen kriteereiden täytyttyä. Koulutusten sisällön tulee olla tasalaatuista ja jokainen saman koulutuksen käynyt voi luottaa saaneensa samat tiedot ja eväät taitojen kehittämiseen. Eteneminen koulutuspuussa pidemmälle edellyttää tiettyjen avoimesti ilmoitettujen osioiden suorittamista ilman poikkeuksia.

Työyhteisössä kaikkia toimihenkilöitä kannustetaan kouluttautumaan ja täydentämään osaamistaan vuosittain.

4.6. Mielenpitoisiin liittyvä yhdenvertaisuus

Toiminnassa mukana olevien annetaan toimia ja vaikuttaa omista lähtökohdistaan käsin samalla ihmisen yksityisyyttä kunnioittaen. Kenenkään ei tarvitse tuoda esiin omia mielipiteitään, jos henkilö ei itse sitä halua. Syrjintä ei ole mielipidekysymys: kukaan ei voi perustella syrjivää käytöstään omalla vakaumuksellaan tai mielipiteellään. Toiminnassa mukana olevien ei tarvitse olla samaa mieltä asioista, vaan erilaisten käsitysten tuominen ilmi on sallittua ja jopa kannustettavaa.

Työntekijöitä tai työnhakijoita ei saateta eri asemaan mielipiteen perusteella.

4.7. Saavutettavuus ja esteettömyys

Liiton toimisto sijaitsee esteettömäksi muokatussa Sporttitalossa Helsingissä. Seurojen käytössä olevien ampumaratojen tilanne vaihtelee. Käytännössä kaikki uudet ampumaurheilukeskukset on suunniteltu

esteettömiksi ja liitto suosittaa myös nykyisten ampumaratojen ja -keskusten saneeraamista tarvittavilta osin esteettömiksi.

Saavutettavuudella viitataan erityisesti digitaalisen ympäristön esteettömyyteen. Ampumaurheiluliiton siinä missä myös ympäröivän yhteiskunnan palvelujen ja toimintojen digitalisoituessa erityistä huomiota on tarpeen kiinnittää liiton sähköisten palvelujen saavutettavuuteen, jotta erilaiset ihmiset voivat käyttää itsenäisesti digipalveluja. Liiton nettisivujen ja muiden digipalvelujen suunnittelussa kiinnitetään huomiota helppoon hahmotettavuuteen ja selkeään navigaatioon, jotta sisältö tai toiminto löytyy vaivattomasti. Teknisesti huolehditaan siitä, että palvelut toimivat hyvin erilaisilla päätelaitteilla ja avustavilla teknologioilla, kuten puheohjauksella ja ruudunlukuohjelmilla.

Saavutettavuuteen pyritään myös mahdollisimman selkeän ja helposti ymmärrettävän kielen käytöllä liiton kaikessa viestinnässä.

Sosiaalinen esteettömyys on ilmapiirikysymys. Sosiaalisen esteettömyyden toteutumisesta ovat vastuussa järjestön kaikki toimijat kaikilla liiton tasoilla. Ampumaurheilun harrastajien, vapaaehtoisten ja työntekijöiden asenteet vaikuttavat suuresti siihen, miten sosiaalinen esteettömyys järjestön arjessa toteutuu. Syrjimättömän toiminnan säännöt kumpuavat liiton omista arvoista. Näitä arvoja halutaan vahvistaa ylläpitämällä säännöllisesti arvokeskustelua vastuullisuusasioista laajasti.

4.8. Seksuaalinen yhdenvertaisuus

Seksuaalivähemmistöjä voi olla yhdenvertaisesti mukana lajissamme, eikä heidän tarvitse pelätä, että heidän seksuaalinen suuntautumisensa, sukupuoli-identiteettinsä tai sukupuolen ilmaisunsa vaikuttavat kohteluun tai resursointiin.

4.9. Sukupuolten välinen yhdenvertaisuus

Liiton toiminnassa ei ole ollut sukupuolikiintiöitä, mutta niiden tarpeellisuutta on syytä tarkastella jatkossa. Ampumaurheilun kaikista harrastajista noin yhdeksän kymmenestä on miehiä, jolloin naisten osuus toimielinten kokoonpanoissa jää helposti liian vähäiseksi ilman asian erityistä huomioimista.

Vähintäänkin suositeltavaa on, että samaa sukupuolta ei olisi enempää kuin 2/3 kunkin toimielimen henkilöistä. Tämä vaatii aktiivisia toimenpiteitä muun muassa ehdollepanotoimikunnalta, joka etsii ehdokkaita erityisesti liittohallitustasolle, ja aluejaostoilta, jotka valitsevat liittovaltuuston jäseniä.

Rekrytoinnissa henkilövalintoja ei tehdä sukupuolen perusteella vaan pätevyyden ja tehtävään soveltuvuuden mukaisesti.

Ampumaurheilu sopii kaikkien sukupuolten edustajille, ja sukupuolet voivat myös kilpailla käytännössä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta erittäin tasaväkisesti. Alle 16-vuotiaiden kultahipputoiminnassa kaikki sukupuolet kilpailevat samassa sarjassa. Myös tietyissä muissa ikäluokissa on niin sanottuja yleisiä luokkia (Y), joihin voi osallistua sukupuoleen katsomatta. Kaikissa lajeissa ja kaikissa ikäluokissa näin ei kuitenkaan ole, ja tätä on tarpeen kehittää kilpailusäännöissä, jotta myös kilpailutoiminnassa pystytään jatkossa huomioimaan paremmin kaikenikäiset henkilöt, jotka kokevat itsensä muunsukupuolisiksi tai jotka ovat muuttaneet fyysisestä sukupuoltaan syntymän jälkeen.

Ampumaurheilussa on yleistynyt parikilpailu, jossa joukkueen muodostaa nais- ja miesurheilija.

Naisten ja miesten menestys arvioidaan ja palkitaan yhdenvertaisesti liiton palkitsemisjärjestelmissä, ja viestinnässä muun muassa kuvavalinnoilla huomioidaan kaikki sukupuolet tasapuolisesti.

Myös liiton palkkausjärjestelmä on sukupuolten välillä tasa-arvoinen ja perustuu työtehtävän vaativuuteen ja vastuullisuuteen sekä työntekijän osaamiseen ja kokemukseen. Sukupuoli ei ole tekijä, joka vaikuttaisi työntekijän osaamisen ja kokemuksen arvioinnissa.

4.10. Taloudellinen yhdenvertaisuus

Liitossa tiedostetaan, että lajin harrastuskustannukset eri puolilla Suomea ovat hyvin erilaiset, johtuen lähinnä matkakustannusten eroista. Valmennuksien ja kilpailumatkojen kustannukset ovat suuret varsinkin pohjoisen seuroilla. Kustannuksiin vaikuttavat myös varusteet. Varsinkin kasvavien nuorten osalta se vaikeuttaa harrastamista. Liitto onkin tehnyt erityisesti lapsille ja nuorille kohdistuvia sääntömuutoksia asustesääntöihin niin, että asusteita ei tarvitsisi ostaa vuosittain, vaan ne ovat osin muokattavissa, jolloin käyttöikä pitenee.

4.11. Terveysten ja toimintakykyyn sekä uskontoon ja vakaumukseen liittyvä yhdenvertaisuus

Terveysten ja toimintakykyyn sekä uskontoon ja vakaumukseen liittyvät asiat huomioidaan muun muassa liiton tapahtumajärjestelyissä, jolloin osallistujia pyydetään ilmoittamaan erityisruokavaliot tai muut yksilölliset tarpeet.

Rekrytointitilanteissa terveyden, toimintakykyyn, uskontoon ja vakaumukseen liittyvät asiat eivät saa vaikuttaa valintoihin syrjivästi.

Ampumaurheilussa vammaisurheilutoiminta on integroitu kiinteäksi osaksi liiton toimintaa. Liitto toimii kiinteässä yhteistyössä Paralympiakomitean kanssa.

4.12. Yhdenvertaisuus työyhteisössä

Yhdenvertaisuus huomioidaan kaikissa henkilöstöä koskevissa päätöksissä ja yhdenvertaisuussuunnitelma on tärkeä henkilöstöpoliittinen työkalu. Rekrytoinnissa valinta tehdään perustuen ainoastaan hakijan pätevyyteen ja tehtävään soveltuvuuteen. Työnhakuilmoituksissa kannustetaan ihmisiä erilaisista taustoista hakemaan työtä. Rekrytointiprosessi ei syrji ketään, vaan kaikki hakijat ovat tervetulleita.

Koulutukseen pääsy ja uralla eteneminen ovat yhtä lailla mahdollisia jokaiselle työntekijälle riippumatta heidän taustoistaan tai henkilökohtaisista ominaisuuksistaan.

Perehdyttämisen, koulutukseen pääsyn, tehtävänimitysten ja uralla etenemiseen liittyvät käytännöt ovat läpinäkyviä ja hyvin perusteltuja ja tiedotettuja työyhteisössä. Palkkaus ja työehdot ovat oikeudenmukaisia ja tehtäväjärjestelyt vastaavat henkilöstön osaamista. Tehtäväjärjestelyt käydään säännöllisesti läpi ja töitä on mahdollista suunnitella myös yksilöllisesti. Työhyvinvoinnista huolehditaan yhteistyössä työterveyshuollon kanssa ja työvälaineet ja ergonomia ovat ajanmukaiset.

Työntekijöillä on yhdenvertainen vaikutusmahdollisuus yhteisten asioiden valmisteluun ja oman työn suunnitteluun, ja johtamisessa otetaan huomioon työpaikan henkilöstön moninaisuus, mm. erilaiset perhemuodot, sukupuolten moninaisuus ja toimintakyvyltään erilaiset ihmiset.

4.13. Harrastamisen tapaan liittyvä yhdenvertaisuus

Ampumaurheilussa on useita erilaisia lajeja, jotka on jaettu yhdeksään lajiryhmään. Lajijaostoilla on merkittävä rooli näiden lajiryhmien toiminnan kehittämisessä. Liitto on tiedostanut jonkin verran erityisesti paikallistason haasteita lajien keskinäisessä toiminnassa suhteessa yhdenvertaisuuteen ja syrjintään, vaikka pääsääntöisesti yhteistyö on hyvää. Tähän yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaan on kuitenkin haluttu lisätä kohta, jossa on mietitty toimenpiteitä ampumaurheilun harrastamisen tapaan ja lajiin liittyvän yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden edistämiseen.

Ampumaurheiluliitossa nähdään rikkautena ja voimavarana se, että ampumaurheiluperheen sisällä on monia eri tyyppisiä lajeja. Se mahdollistaa monipuolisen harrastamisen ja mielenkiinnon ylläpitämisen ampumaurheiluun. Valmentaja- ja ohjaajakoulutukseen on tehty merkittäviä muutoksia siten, että alimman koulutustason, ohjaajakoulutuksen sisällöt on uudistettu antamaan ohjaajille valmiuksia useamman ampumaurheilun lajin perustekniikoiden ohjaamiseen, jotta seuroissa voidaan järjestää monilajisia ampumaurheilukouluja erityisesti nuorille, miksei myös aikuisille. Tätä perusosaamista syvennetään valmentajakoulutuksen VOK1-tasolla. Valmentajakoulutus eriytyy lajikohtaiseksi jatkossa vasta VOK2-tasosta alkaen.

Muutokset ovat jo vaikuttaneet positiivisesti siihen, että lajien yhteistyö nähdään yhä kiinnostavampana. Positiivista virettä tuetaan säännöllisellä ja monipuolisella viestinnällä, jossa huomioidaan myös eri lajit yhdenvertaisesti. Tutustuttamalla ampumaurheilun harrastajia muihin heille vieraampiin ampumaurheilun lajeihin voidaan kasvattaa myös keskinäistä arvostusta.

Valtakunnallisella tasolla varmistetaan, että resurssit jaetaan lajien välillä yhdessä sovituin periaattein yhdenvertaisesti.

Toiminnassa huomioidaan monenlaiset tavat harrastaa ampumaurheilua, ja yhteisöllisyyttä lisäävää toimintaa kannustetaan järjestämään seuratasolla myös muun kuin kilpailutoiminnan ympärille. Eikilpailullinen toiminta on yhtä arvokasta kuin kilpailullinenkin. Muun muassa Tanskassa ja Norjassa tehdyt tutkimukset antavat viitteitä siitä, että ampumaurheilun harrastamisesta voi olla hyötyä ADHD-oireileville.

5. Tarkistuslista yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen toimintaan

SAL ja sen jäsen seurat ovat järjestäjinä monissa tilaisuuksissa, tapahtumissa ja kilpailuissa. Seuraavalla tarkistuslistalla autetaan järjestäjiä huomioimaan ja varmistamaan esteettömyyden ja syrjimättömyyden toteutuminen tapahtumassa.

Tarkistettavia asioita voivat olla:

1. Onko tila esteetön?
Yritetään mahdollisuuksien mukaan järjestää kaikki liiton tapahtumat esteettömässä paikassa. Varaudutaan tarvittaessa lisäkuleriin esteettömyyden varmistamiseksi.
2. Onko tapahtumaviestinnässä mainittu, onko tila esteetön?
3. Onko tapahtumaan ilmoittautumislomakkeeseen lisätty kysymykset yksilöllisistä tarpeista (esim. esteetön kulkeminen, erityisruokavalio, tulkkauksen tarve)?
4. Onko tapahtuman ilmoittautumisessa ja esimerkiksi pukuhuonetoiloissa huomioitu eri sukupuolivaihtoehdot: mies, nainen, muu?
5. Miten toimintakyvyltään erilaiset ihmiset voivat osallistua tapahtumaan ja toimintaan?
6. Voiko tapahtumaan osallistua etänä?
7. Onko tilaisuudessa huomioitu näkö- ja kuulovammaisten kyky seurata tapahtumaa/koulutusta?
8. Voiko osallistujan tarvitsema avustaja ilmoittautua maksulliseen tapahtumaan ilmaiseksi?
Jos tapahtuma on maksullinen, ei osallistujan tarvitsemalta avustajalta lähtökohtaisesti peritä osallistumismaksua.
9. Julistaudutaan syrjinnästä vapaaksi alueeksi.

6. Toimintaohjeet havaittaessa syrjintää

Suomen Ampumaurheiluliitto ei hyväksy syrjintää, rasismia tai suvaitsemattomuutta missään muodossa missään liiton toiminnassa tai toiminnoissa. Syrjintään puututaan aina kaikissa tilanteissa, ja kaikki ilmoitukset ja epäilykset syrjinnästä otetaan aina vakavasti. Tärkeää on tilanteen ratkaiseminen välittömästi osapuolten kesken jokaista osapuolta kuunnellen.

Niin työntekijä kuin vapaaehtoinen ja harrastajakin voi itse joutua syrjinnän kohteeksi, todistaa syrjintää, syyllistyä syrjintään, toimia tukihenkilönä syrjinnän tapauksissa tai saada ilmoituksen järjestössä tapahtuneesta tai epäilystä syrjinnästä.

1) Reagointi

Henkilön, joka kokee joutuneensa syrjinnän kohteeksi tai joka havaitsee syrjintää, olisi tärkeä puuttua asiaan heti ja ottaa se esille syrjintään mahdollisesti syyllistyneen kanssa. Jos tilanne ei ratkea, jatketaan seuraavaan vaiheeseen.

2) Ilmoitus

Ilmoituksen syrjinnästä voi tehdä seuraavien kanavien kautta:

- ILMO-raportointipalvelu Suomen urheilun eettisen keskuksen SUEKin sivuilla <https://ilmo.suek.fi/>
- sähköposti osoitteeseen vastuullisuus@ampumaurheiluliitto.fi
- suoraan esihenkilölle, jos osalliset ovat työntekijöitä, tai esihenkilön esihenkilölle, jos asianosainen on esihenkilö

3) Alustava käsittely

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioiden yhteyshenkilö (toiminnanjohtaja) kerää saatavilla olevat tapahtumatiedot.

4) Konsultointi SUEKin kanssa

Tapaus käydään läpi SUEKin tutkintapäällikön kanssa ja sovitaan tapauskohtaisesti jatkotoimenpiteistä, kuten tarkemmasta selvityksestä, asian viemisestä työsuojeluviranomaiselle tai poliisille mahdollisen rikosoikeudellisen prosessin aloittamiseksi tai asian viemisestä liiton kurinpitomenettelyyn.

5) Mahdollinen liiton kurinpitomenettely

Selvitysten pohjalta SAL tekee päätöksen joko asian viemisestä liiton kurinpitomenettelyyn tai asian käsittelyn päättämisestä. Päätöksen mahdollisista rikostutkinnallisista seuraamuksista tekee poliisi.

6) Tiedotus

Asianosaisia tiedotetaan käsittelyn lopputuloksesta tai asian käsittelyn päättämisestä.

7. Seuranta ja arviointi

Suomen Ampumaurheiluliiton yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman toteutumisesta ja sen päivittämisestä vastaa toiminnanjohtaja. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman toimenpiteet huomioidaan vuosittain liiton toimintasuunnitelmaa laadittaessa. Liittohallitus hyväksyy yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman ja sen päivitykset ja arvioi vuosittain sen toteutumista. Suunnitelman puitteissa tehdyt toimenpiteet kirjataan liiton toimintakertomukseen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma julkaistaan SAL:n ja internetsivuilla. Ohjelmaan tehtävistä muutoksista viestitään jäsenistölle useiden viestintäkanavien kautta, ja ohjelman olemassaolosta muistutetaan aika-ajoin muun vastuullisuusviestinnän yhteydessä.